

Čebelarjeva opravila v oktobru

Gorazd Trušnovec, Ljubljana

gorazd.trusnovec@urbanicebelar.si

Življenje na severni zemeljski polobli se oktobra pripravlja na počitek; med fitohormoni v flori se aktivirajo inhibitorji rasti, medicinske zmanjkuje, znajo pa čebele ponekod najti še dragocene kepice cvetnega prahu, kar ob toplih jesenih zadnja leta pomeni, da matica še nadaljuje zaleganje. Tudi v človeški nravi je, da si v vinotoku pripravlja ozimnico – to je odličen mesec za prodajo čebeljih pridelkov, a več o tem v naslednji številki SČ, saj tudi terenskih obveznosti oktobra še nismo povsem zaključili.

Priprava stojišč na zimo

Pretežni del mojih panjev je na lokacijah (strehe stolpnic, terase), bolj ali manj varnih pred glodavci, ki bi lahko pozimi vstopali vanje; dobro pa je, če jim dostop še dodatno preprečujejo stojala za panje z ustrezno gladkimi nogami. Kljub temu je priporočljivo v prostorih, kjer skladiščimo čebelarstvo opremo in vse elemente, ki lahko pridejo v stik s satjem in hrano nasploh, namestiti ustrezne pasti, kar nam zapoveduje tudi pravilnik HACCP. Poleg neposredne škode, ki jo povzročajo miši in drugi glodavci, so namreč tu še huda virusna in druga obolenja, ki jih lahko ti škodljivci prenašajo, tega pa si najbrž nihče ne želi.

Incidentov zaradi ptičev, ki bi si hoteli pozimi izključiti vstop v panj, doslej nisem imel. Pač pa v tem obdobju preverim, če so strehe panjev vodotesne (tudi pločevina ni večni material) in ustrezno obtežene. Zaradi višine namestitve ter morebitnih sunkov vetra in zračnih vrtincev, zadnja leta pa tudi zaradi monsunske poletne naličev, sam ravnam tako, kot bi deloval v

krajih z burjo – strehe morajo biti iz varnostnih razlogov obtežene vso sezono.

Panjem žrel praviloma ne ožim ali odprtine kako drugače manjšam, saj menim, da potrebujejo čebele ustrezno zračenje, za obrambo pa je ključna močna in zdrava družina. Med sezono, predvsem pa v njenem izteku, se trudim delati s tako mero previdnosti, da do ropanja niti ne pride. Sicer se v oktobru najde tu in tam kakšna osa, ki se skuša ob hladnejših urah, ko so čebele

manj dejavne, izmuzniti v panj in izmakniti kakšno kapljo sladkih zalog, a to ni nobena tragedija. Če se to dogaja množično, pa smo ga nekje polomili; s tako čebeljo družino je konec in je panj najbolje zapreti in izprazniti ter ob sumu na bolezen in posvetu z veterinarjem poskrbeti za sanacijo.

Družine prezimujem v dveh LR-nakladah standardne velikosti, tako da so zimske zaloge v obeh nakladah, čebele pa v tem obdobju pustim pretežno pri miru, da svoje

Poleti posejane sončnice omogočajo pozno jesensko pašo.

Foto: Gorazd Trušnovec

gnezdo same organizirajo, kot jim ustreza. Zadnja leta sem začel ponekod prakticirati prezimovanje na devetih sredinsko poravnanih satih v obeh nakladah, tako da je ob stenah panja boljši pretok zraka in manjša možnost za nabiranje kondenzata. Seveda, da bi se izognil plesnjenju satja, ki je nehygieničen in za čebele strupen pojav. Na večini lokacij sicer s tem nisem imel nikakršnih težav in o tej metodi prezimovanja tudi nimam še povsem izoblikovanega mnenja (predvsem, ali je vredna truda in dodatnega vznemirjanja čebel).

Popravilo panjev

Drugo poglavje je sanacija samih panjev. Glede na to, da se s pojemanjem čebelje dejavnosti povečuje količina razpoložljivega časa, je ta mesec mogoče poskrbeti tudi za njihovo popravilo. Pri nakladnih panjih me od vsega začetka navdušuje skrajno preprosta, izčiščena struktura, res pa ti nimajo dodatnega »ovoja«, ki je čebelnjak. So torej bolj izpostavljeni vremenskim nevšečnostim, kar lahko imamo za eno od slabosti nakladnih panjev. Sam sem od vsega začetka odločen, da se v svojem čebelarstvu

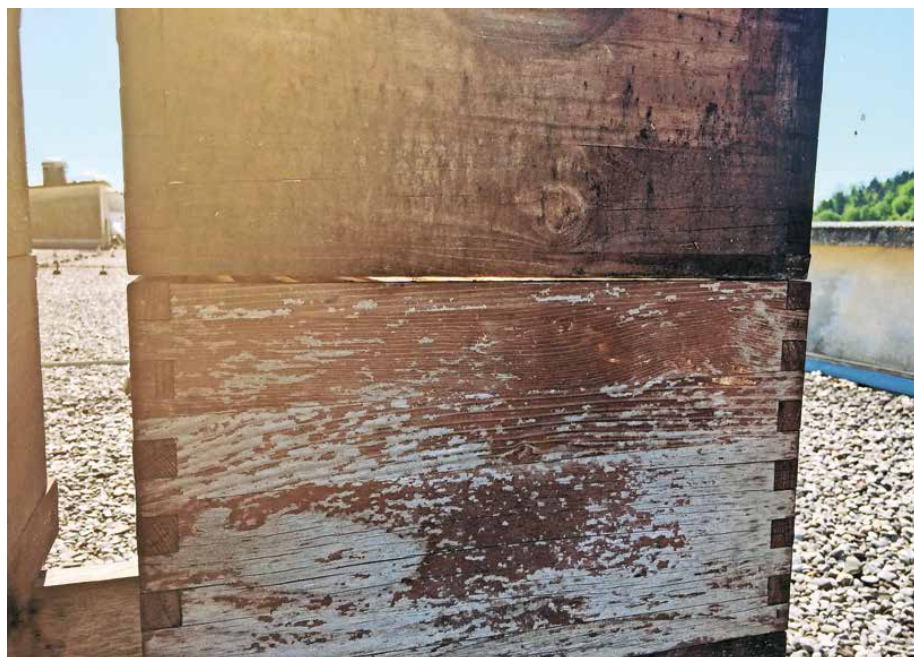

Panji kot prostorska instalacija na Lgu pri Ljubljani

v največji možni meri izogibam uporabi umetnih in strupenih snovi, in tako lesenih panjev niti ne barvam, ampak jih pred uporabo le naoljim z večkratnim nanosom mešanice tungovega in lanenega olja z dodanim

pigmentom, kar jim da prepoznaven ton, hkrati pa ostane razvidna lesena tekstura. Ta nanos je treba sčasoma obnoviti, a se vedno bolj sprašujem o smiselnosti tovrstnega početja; na misel mi prihaja izrek, da panji zdržijo kakšnih 30 let, če jih pobarvaš – če jih ne, pa tri desetletja. Nekaj drugega je seveda načrtovana vizualna podoba. Vsak panj predstavlja poleg vpliva na ekosistem tudi določen poseg v človeški bivanjski prostor oziroma kulturno krajino in je v tem pogledu smiselno razmišljati o odtisu, ki ga puščamo v okolju – je to neka pozitivna intervencija, ki prostor bogati, ali zgolj še en prispevek k slovenski degradaciji vidnega polja?

A pustimo duha in se vrnimo k snovi. Skratka, pravilno sekan, razžagan in dobro posušen les se sčasoma zaščiti sam z naravno sivo patino; po mojih izkušnjah so veliko pomembnejši od končnega premaza izbira lesa in način sušenja ter mizarska veščina, ki botruje izdelavi panjev, saj so to tisti dejavniki,

Špranje in oguljen premaz naklad po nekaj sezonah

ki bodo odločili, kako hitro bodo dežju in mrazu ter vetru in vročini izpostavljene naklade začele pokati, se zvijati in »cveteti« na vogalih in robovih. Kot inženir po izobrazbi imam v skladu z znano šalo v avtomobilu zmeraj s sabo kladivo, lepilni trak in WD 40 – in vsaj lepilni trak pride na terenu pogosto zelo prav, ko je treba med sezono na hitro zadelati kakšno špranjo, ki bi sicer povzročala stres čebelam zaradi prepriha in vdiranja vsiljivcev v panj, s tem pa jeseni in pozimi tudi večjo porabo energije za dodatno obrambo oziroma več hrane in propolisa, s katerim skušajo take odprtine zadelati. Vse takšne naklade in panjske sestavne dele ima smisel v tem obdobju zamenjati in popraviti (zbrusiti, pooblati, zakitati in prebarvati).

Koristno je tudi, da pred ponovno uporabo prazne naklade od znotraj očistimo z dletom in obžgemo s plinskim gorilnikom. To ni zahtevno delo in vzame le malo časa, lahko pa s tem naredimo veliko v smislu razkuževanja oziroma zagotavljanja higienskih razmer za čebelje družine v prihodnji sezoni.

Predelava voska

Kot sem omenil, vse stare, deformirane ali kako drugače neuporabne sate izločam in pretapljam že med sezono, delno zato, da bi se izognil voščeni večji, in delno zaradi kroničnega pomanjkanja prostora. Glede na obseg čebelarjenja mi za predelavo voščin za zdaj zadošča kuhalnik s parnim uparjalnikom na elektriko. Pri tem imam nastavljen vklop z zamikom – satniki se samodejno »prekuhajo« ponoči, ko je električni tok cenejši; do jutra, ko se zgane tudi življenje žuželk, pa vse vonjave, ki bi lahko vznemirjale okoliške čebele, že zdavnaj izginejo.

Z voskom je do končne predelave v satnice treba ravnati, kot da je kužni material, saj se v njem nahajajo spore povzročiteljev različnih čebeljih bolezni, tudi hude gnilobe. Pred

Zatiranje varoj

Ste že mislili, da je s tem konec, kaj? Zaradi višjih temperatur in skoraj mediteranskega podnebja, ki se je pomaknilo proti celini (in v zimsko obdobje), zadnja leta jeseni matice nadaljujejo sicer omejeno zaleganje, s tem imajo pa tudi varoje, ki so preživele prejšnje cikle zatiranja, krasno možnost, da se razmnožujejo še naprej in delajo škodo dragocenim zimskim čebelam. Tako naredim preventivno ta mesec vsaj en obhod vseh čebeljih družin s sublimatorjem in zadimim panje z oksalno kislino – kljub temu da se nekaj zajedavcev še vedno skriva pod pokrovčki pokrite zalege, z vsako mrtvo varojo povečamo možnost uspešnega prezimovanja čebel.

predelavo in ponovno uporabo ga je zato nujno sterilizirati v zato namenjeni zaprti segrevalni posodi. Posebnih nasvetov glede tega področja sicer nimam, o voščinah je bilo v SČ objavljenega že veliko, takisto priporočam tematsko predavanje Vlada Augušтина.

Dobro poznam tudi ekonomski izračun, da se ukvarjanje s starim satjem pravzaprav ne izplača, saj so stroški višji od vrednosti tako pridobljenega voska, a prevlada zavest, da uporabljam v svojem

čebelarstvu samo čist, recikliran in neponarejen vosek lastnih čebel brez ostankov sintetičnih akaricidov in drugih sumljivih primesi. Neprecenljivo! Morda bi omenil le še to, da gre pri vosku za posebno »poglavje«, ki ga mnogi začetniki pozabijo predvideti – da se bo sčasoma nabralo staro odvečno satje, ki ga bo treba ustrezno skladiščiti, prekuhati in predelati, za kar pa je nujna dodatna naložba v opremo, prostor in čas. ■

Čarobne organske tvorbe voska po prekuhavanju satja